

Hoe we Warme Technologie voor mensen met dementie op de kaart gaan zetten

Een verkenning vanuit het Expertise Centrum Dementie & Technologie

Alzheimer Nederland en het Expertise centrum Dementie & Technologie van de TU Eindhoven slaan de handen ineen om Warme Technologie op de kaart te zetten. De ambitie is groot: we willen het denken over de inzet van technologie voor mensen die met dementie leven fundamenteel veranderen.

“

Waar we binnen de dementiezorg al jaren een trend zien richting persoonsgericht werken en aandacht voor eigen regie, is het tijd dat we die slag ook gaan maken met de technologie. Dat is wat we doen met Warme Technologie.

Rens Brankaert

UD Industrial Design (TU Eindhoven), lector Fontys Paramedische Hogeschool, initiatiefnemer ECdT



Warme Technologie staat voor een sterk mensgerichte benadering. Dat wil zeggen dat het op de allereerste plaats moet bijdragen aan de kwaliteit van leven, en dat nieuwe producten en diensten daarom mét de gebruikers worden ontwikkeld. Het nieuwe concept is dus niet primair gericht op meer efficiency of het besparen op personeelskosten. We sluiten daarmee aan bij een veranderende manier van denken over dementie. Nog steeds is er de hoop dat de verschillende vormen ervan in de toekomst zijn uitgebannen. Gelukkig gaat er daarom veel tijd en aandacht naar medisch onderzoek, de ontwikkeling van medicijnen en campagnes voor een preventieve leefstijl. Maar daarnaast groeit het bewustzijn dat iemand die met dementie leeft, veel meer is dan een 'patiënt'. Dat we dus óók aandacht moeten hebben voor zaken als waardigheid, voor de vrijheid om zelf keuzes te maken, voor het je prettig en veilig voelen, allemaal factoren die voor het welzijn van elk mens van belang zijn.

De samenwerking tussen Alzheimer Nederland en het Expertise centrum biedt de kans ambitieuze onderzoeksprogramma's op te zetten en te versterken. Bovendien worden zo onze netwerken van mensen uit de zorg, belangenorganisaties, de onderzoeks- en designwereld en het bedrijfsleven met elkaar verbonden. De samenwerking was voor ons aanleiding om verder te denken over de manier waarop we Warme Technologie op de kaart kunnen zetten. Daarvoor interviewden we onder andere experts uit ons netwerk. Dat leidde tot de conclusie dat we de volgende vier rollen gaan uitbouwen:

“ ***Bij die verandering van denken hoort ook een nieuwe, minder negatieve kijk op het ouder worden. Ouderdom wordt te vaak gezien als een 'burden of care' terwijl het feit dat we allemaal ouder worden natuurlijk in de eerste plaats een zege is.*** ”

Ans Tummers-Heemels
Onderzoeker Human Technology Interaction (TU Eindhoven)



Het Welthuis-Kompas

HELPEN MET HET ONTWIKKELEN EN ZICHTBAAR MAKEN VAN WARME TECHNOLOGIE

De beste manier om de betekenis van Warme Technologie duidelijk te maken is om het concreet te laten zien. De afgelopen jaren is door het Expertise centrum al hard gewerkt aan drie prototypes die veel duidelijk maken over hoe Warme Technologie eruit kan zien. De door Marjolein de Haan ontworpen Stay Tuned Radio is een als een traditionele radio vormgegeven communicatiesysteem waarmee je sociale contacten onderhoudt. Familieleden kunnen met WhatsApp gesproken boodschappen en muziek sturen. In het door Rianne de Jong en Rens Brankaert ontworpen Welthuis-Kompas zit GPS- en andere technologie verborgen. De gebruiker ziet alleen één pijl die naar huis wijst. Het door het PIT-team van Pleyade ontworpen Vita-kussen oogt als een gewoon kussen. Door de gekleurde vlakken aan te raken kunnen de gebruikers door familie en mantelzorgers geüploade muziek en spraakbestanden afspelen.

De komende jaren zullen nieuwe onderzoeksprogramma's volgen waarin productontwikkeling én het delen van kennis over bruikbare technische innovaties (zoals op het gebied van Kunstmatige Intelligentie, spraakherkenning en Virtual Reality) centraal staan. Daarnaast willen we het al bestaande aanbod aan producten en diensten zichtbaar maken. We kiezen daarbij voor een brede benadering: van productontwerpen zoals zorgrobots tot architectonische concepten die bewoners een sterker thuisgevoel geven en bijdragen aan hun autonomie. We gaan daarom als Expertise centrum een digitale kennisbank ontwikkelen waarin de kennis over al deze voorbeelden van Warme Technologie te vinden is.

BIJDRAGEN AAN ONTWERP- EN ONDERZOEKSPRAKTIJKEN

Een belangrijke reden voor het Expertise centrum om met de drie prototypes aan de slag te gaan was om meer te weten te komen over het ontwerp- en ontwikkelproces. Daarbij is de grote uitdaging om de mensen die met dementie leven (en hun mantelzorgers) écht bij dit proces te betrekken. Dat doen we niet alleen omdat het tot betere producten en diensten leidt. Het is een principiële keuze. Bij de ontwikkeling van Warme Technologie is de emancipatieslogan uit de gehandicaptenbeweging: 'Nothing about us, without us' een bron van inspiratie.

Dit proces van co-creatie stelt bijzondere eisen aan ontwerpers en onderzoekers. Wetenschappers, productdesigners en innovatieve ondernemers zijn het erover eens dat klassieke 'wetenschappelijke' ontwerp- en onderzoeksmethodes tekortschieten. Er moet gewerkt worden met een 'iteratief proces' van input blijven ophalen, ideeën bedenken en met iets komen dat kan worden uitgetest. Een cyclus die meerdere keren doorlopen moet worden om het gevoel te hebben dat we op de juiste weg zitten. De komende jaren gaan we verder met deze zoektocht om steeds scherper in beeld te krijgen wat je in het onderzoeken- en ontwerpproces beslist wél moet doen, wat je beslist moet laten, en welke kansen en tegenslagen je onderweg tegenkomt. Met ons netwerk willen we onderzoekservaringen en kennis uitwisselen. Daarbij is ook de vraag aan de orde hoe je wetenschappelijke en zorgpraktijkkennis bij het ontwerp- en onderzoeksproces betreft.



“

Een essentieel uitgangspunt bij Warme Technologie is dat wij het niet allemaal moeten bedenken. Het moet uit de behoeften van mensen met dementie voortkomen. Als je dat doet laat je je veel minder door een tech-push leiden.

Wijnand IJsselsteijn

*Hoogleraar Human Technology Interaction (TU Eindhoven),
initiatiefnemer ECDT*

MEEWERKEN AAN EEN BUSINESSMODEL VOOR WARME TECHNOLOGIE

We hoeven niet eens zo ver in de toekomst te kijken om een ijzersterke businesscase voor Warme Technologie te zien. De groei van het aantal mensen met dementie zal doorzetten. Daarnaast stellen we als samenleving hogere eisen aan de kwaliteit van leven – ook die van mensen met dementie- en dus ook aan de producten die daaraan bijdragen. Er ligt daarom een zonnige toekomst in het verschiet voor de startups en scale-ups die zich op de nieuwe markt bewegen. Veel van die vaak kleine bedrijven hebben behoefte aan ondersteuning omdat er bij de ontwikkeling en het op de markt zetten van hun producten en diensten veel obstakels zijn. Als Expertise centrum zullen we hen helpen met het vinden van financiering en het ontwikkelen van gezonde businesscases. Daarbij maken we gebruik van ons netwerk van zorginstellingen, bedrijven en wetenschappers.

EEN DENK- EN DISCUSSIEGEMEENSCHAP

Ons netwerk gaat zich de komende jaren tot een denk- en discussiegemeenschap ontwikkelen. Als we Warme Technologie goed op de kaart willen zetten, zullen er nog veel vragen beantwoord moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan factoren die de implementatie van een product in de weg staan, zelfs als het aanbod betaalbaar is en aan een potentiële behoefte voldoet. Hoe ga je om met de weerstanden in delen van de zorg tegen technologie? Hoe overtuig je hen ervan dat zo'n innovatie de werklust niet vergroot of het werk ontmenselijkt? Het kan ook om ethische vragen gaan. Techniek ontwikkelen die het contact met de sociale omgeving helpt onderhouden is prachtig, maar op welke manier voorkomen we de privacy-problemen die daar al snel mee verbonden zijn? En hoe staan we tegenover systemen die de veiligheid en het welzijn van mensen met dementie vergroten, maar hun autonomie beperken? Is hier sprake van een verantwoorde ethische kosten-baten-afweging? En hoe garandeer je dat de belangen van deze mensen uiteindelijk toch niet onderschikt worden gemaakt aan 'het gemak' van de zorgverleners of aan kostenbesparingen?

VERVOLGROUTE

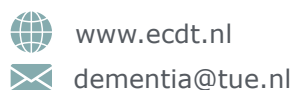
Hiermee is het toekomstverhaal van het Expertise centrum, het netwerk en de samenwerking met Alzheimer Nederland nog lang niet ten einde. Onderweg zullen zich nieuwe technologische mogelijkheden aandienen. We zullen meer te weten komen over dementie en wat het met de mensen doet die ermee te maken krijgen. We zullen nog sprongen voorwaarts maken in de ontwikkeling van ontwerp- en onderzoeksmethoden en betere inzichten krijgen in het op de markt zetten van Warme Technologie. Nieuwe vragen en dilemma's blijven zich aandienen. Het enige dat niet gaat veranderen is ons doel: de ontwikkeling van technologie die helpt om het leven te omarmen, om je vrij en vertrouwd te voelen in je eigen omgeving en om contact te houden met wie je liefhebt.

Het Expertise Centrum Dementie & Technologie

**“Voeg leven toe aan de
jaren!”**

**Namens het Expertise Centrum Dementie &
Technologie geschreven door Rens Brankaert,
Wijnand IJsselsteijn en Ans Tummers.**

Gemaakt met ondersteuning van Michiel Zonneveld en
Marit van de Kamp



Partner van

